

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

MAJAKAS

The organ of the
ESTHONIAN
section of I. S. H.

ISH (Merimeeste ja Sadamatööliste
Internatsionaali)
EESTI SEKTSIOONI HÄÄLEKANDJA

NR. 29
1 9 3 5

Wõitle sõja vastu!

Üleskutse merimeestele

Sõda on saanud tõsiasjaks. Abessiinias töötavad tapamasinad, woolab inimveri.

Kõik tunnusmärgid näitavad, et see on alles suure weretalgu algus. Faschistlikud diktaatorid ja imperialistlikud saagiahnitsejad teewad wiimseid ettevalmistusi, et Mussolini eeskujule järgneda. Kelle huwides peetakse seda inimeste tapatalgust? Kelle huwides lõhutakse perekonnad, häwitakse maatasa külad ja linnad?

Pole mingit kahtlust, et see meie klassiwaenlase — kurnajate klassi huwides sünnib. Töölisklassile toob sõda ainult wiletsust, nälga, surma.

Põhjusel, et maailma majanduse kriis kapitalismi sügawasse ummikusse tõukas, et kogu kurnamisel püsiw wanakord wundamendil kõigub, tahawad rahakapitalistid, eriti nende kõige reaktiioonilised ja werisemad diktaatorid: Hitlerid, Mussolinid, Hortid j. t. maadeahnitsemise sõjaga, teiste maade ja rahwaste hävitamise ja allaheitmisega oma eluiga pikendada. Töölised, kogu töötaw rahwas peab olema selleks weriseks ohwriks, kelle miljonliste surnukehade hinnaga tahawad suurkapitalistid oma prassiwat söödiku elu, oma werist wägiwalla walitsust kindlustada.

Pidage meeles, et eelmise maailmasõja puhul kihutasid weealused paadid miljoneid tonne kaubalaewa põhja. Üksi Inglismaal 1916 a. lõpuks oli saksa allweelaewade poolt põhja aetud 2 miljonit 300 tuhat brutto-tonni ehk 738 mitmesugust kaubalaewa üksust. Sedasama juhtus ka erapooletute maade kaubalaewadega. Laewadega ühes kihutati põhja ka sajad tuhanded meriproletaarlased.

Nüüdne sõda, wastawalt veel hirksamale sõjatehnikale, teeks weelgi kohutawamat häwitamistööd merel.

Kas lubame seda kõik waikides sündida?

Ei!

Kogu maailma töörahwa otsekohene kohus on imperialistliku sõja vastu kõigi abinõudega wõidelda, ja teda kodanluse enda vastu kodusõjaks muuta.

Merimehed, teie otsekohene konkreetne ülesanne on selles wõitluses:

Takistada sõjamoona wedu, paljastada iga sõjalist kontrabanti!

Protesteerige, korraldage streike selle vastu!

Teatage igast omast kahtlusest sõjamoonaewo asjus ISH-le ja interklubidele!

Ärgu liigutagu teie käed ainustki grammi Itaalia ega Saksa sõjamoona!

Read koomale Abessiinia rahwa kaitseks! Nõukogude Liidu kaitseks!

Eesti merimehed, meie kodumaad ähwardab Hitleri poolt tõsine allaheitmise hädaoht. Oleme sellepärast ülimalt walwel! Takistame sõjavarustuse wedu nii kodu kui väliswetes, mis sõjalahtilõõmiseks weetakse!!

Kui meie ei taha merepõhja haikala söödaks minna, kui meie ei taha imperialistliku sõja ohwriks langeda, siis wõitlusse sõja vastu!

Elagu wõitlus rahu eest! Sõja vastu!

ISH eesti sektiioon.

Enamus streike Eestis wõideti!

Käesolewa aasta jooksul on juba kümned tuhanded töölised wäga mitmesugustest tööstusharudest streikinud ja enamasti ka wõitnud. Kus kindel streigijuhtiwus oli, streigikomiteed waliti, streigiposte wäljapandi jne, seal oli streik jõuline ja wõidukas. Wastupidi, kus puudus kindel juhtimine wõi ei mindud wõitlusse küllaldaselt organiseeritult wõi puudus ametiühingul wõitluse-tahe (Aiwazi metallitöölise streigi puhul reformistlik am. ühing ei ligutanud kõrtki streikijate toetamiseks), seal kas ei wõidetud streiki üldse ehk wõideti ainult osaliselt.

Kes ja kui palju wõitsid?

Wõitsid kõigepealt palgawõitluse Tallinna kingsepad, kes ka kõige esimesed streigi algatajad olid. Nad said 20 % palgalisa ja kollektiivlepingu. Tallinna kingseppade eeskujule järgnesid Pärnu, Rakwere ja Narwa kingsepad, kes ka osalise palgakõrgenduse ja kollektiivlepingu wõitsid.

Nahatöölised järgnesid Tallinna paemurrutöölised, kes samuti wõitsid palgatõstmise ja kollektiivlepingu. Selle järgi streikisid kullasepad, hõbesepad ja graveerjad, saawutades 100 % wõidu. Edasi järgnesid parketitöölised, kes ka saawutasid 40 % palgakõrgenduse.

Südim ja tagajärjerikkam oli veel plekiseppade streik, mis kestis mitu nädalat ja lõppes 20 % palgatõstmisega ja kollektiivlepingu maksmanemisega.

Sindi tekstiilwabriku 1200 töölise streikisid ja wõitsid küll osaliselt oma ülesseatud nõudmised, kuid streigi kõik oli mitmeti, eriti solidaarsuse poolest tähelpanuwääriw.

Streikinud on ka rätsepatöölised, wõites mitmesugusel määral töötasu kõrgenduse. Tallinna naisrätsepad 25 % jne.

Ahjutöölise streik õnnestus samuti hästi, saawutades kollektiivlepingu ja kõrgemad palgatariffid.

Maalrite streik, mille kaasategid 500 maalrit, ei annud küll täielikku wõitu, kuid teatud osa — 100 maalrit said kollektiivlepingu ja üldse tõusid palgad streigist saadik.

Merimeeste palgawõitlus, mis ajutiselt katkes, ei annud küll otsest wõitu, kuid oli laialine wõitlus, mis oleks weelgi jõulisemaks paisunud ja merimeeste täieliku wõiduga lõppenud, kui mitte poleks streik enneaegu lõpetatud.

Suur wõit töölisliikumises

Neil päiwil ühinesid Prantsusmaal punane ja reformistlik ametiühingute keskliidud üheks ühiseks tugewaks ametiühinguliseks keskuseks. Prantsuse töölised võtsid wõitluse jõudude ühendamise elawa poolehoiu ja sooja terwitustega vastu. Lähinewa sõja ja faschismi hädaohu juures on see samm kogu maailma töörahwale hiilgawaks eeskujuks. Eestis merimehed, nõudke ka teie oma ühingutelt koostööd ISH-ga!

MAJAKAS

No. 29

Oktoober 1935

ISH (Merimeeste ja Sadamatööliste Internatsionaali)
Eesti sektsiooni häälekandja

Rotterdam,
7 a Willemskade
Die Estnische Sektion
der ISH. — „Majakas“

Rotterdam,
7 a Willemskade
The Esthonian Section
of ISH — „Majakas“

Üksiknumbri hind
25 senti.

Mitte mingisuguseid järelandmisi olulistes nõudmistes!

Uue palgawõitluse organiseerimisele!

Merimeeste palganõudmise käigus on tulnud uus kardetaw pööre, mis ähwardab kõige olulisemate nõudmiste — laewasöögi ja kollektiivlepingu mahamatmisega.

1. oktoobril laewaomanikkude poolt esitatud „palgatõstmise kawa“ ei ole sisuliselt mingisugune palgatõstmine, waid selge merimeeste narritamine, alatu ninapidiwedamine.

Merimehed nõudsid laewasööki rahapalgale lisaks, seda ei anta, küll aga lubatakse mõne naruse krooni wõrra palkasi „ümmarguseks teha“ wõi ühtlustada. Kas on aga see tegelikult palgatõstmine, kui inglise naelte maksmine tahetakse lõpetada? Muidugi mitte! Selle paar kolm krooni kuu kohta tahavad laewaparunid merimeeste tüssamisega tasa teha, walutaga sahkerdades tagasi wõtta.

Kollektiivlepingu sõlmimisest ütlewad nad kategooriliselt ära. Samuti jäetakse tähhelpanemata tööaja normeerimise ja numbri järjekorras tööloetmise nõudmised.

Mis on weel merimeeste olulistest nõudmistest järgi jäänud? — Niisamahästi kui mitte midagi! Klassiwaenlane on jälle kord meriorjade willetsuse ja hädade üle hirwitanud. Ta loodab fashistliku walitsuse kaasabil palganõudmist lõpulikul päewakorrast maha wõtta.

Kas laseme seda sündida? Kas lasema end edasi kulipalkade eest kurnata, samal ajal, kus sõja algamisega prahihindade uus tugew tõus miljoneid laewaparunitel kokku weab kus leiwahinnad aga tõusewad, elukallidus tõuseb.

Ei, kokkulepet sarnase „palgatõstmisega“ ei tohi olla, nagu seda esitasid laewaomanikud. See oleks ainult meie käte sidumine edaspidistes wõitlusteks! !

E. Merimeeste ühingu juhatus, kes laewaomanikkudega läbirääkimisi peab, ei tohi sarnasele häbitawale kokkuleppele allakirjutada. Konflikt sel kujul tuleb lahendamata jätta. Kollektiivleping, laewasöök ja 8-tunniline tööpäew tulewad wõitlusega kätte wõita. Tuleb aegawiitmata palgawõitluse ettevalmistamisega alata ja kõik jõud ja abinõud kasutusele wõtta, et streik tugew ja klassiteadlikult organiseeritud, juhitud saaks.

Nüüd ei tohi ju enam mingisuguseid sarnaseid „wäiteid“ olla, millega laewaomanikud esimest palgawõitlust seadusewastaseks püüdsid teha. Läbirääkimisi on peetud, ühingul on meeste wolitused, asi ei tule ootamata jne. Tarwis on ainult tublisti ettevalmistustööd teha, ühine wõitlusrimme luua ja streigi algamiseks õige aeg walida.

Kui laewaomanikud oma kogutud materjalidega ja maksuinspektori petmiseks wälja luuletatud andmetega püüawad eesti kaubalaewastiku nõrka kandejõudu põhjendada, siis peawad merimehed selle nõiakunsti armutult paljastama. Nad peawad selle wastu wäljaastuma, et klassiwaenlase wale ja pettuse andmetel „erapooletu“ walitsuse wahekohus merimeeste palga nõudmist ära ei lõpetaks.

Seame omad andmed laewaomanikkude andmete wastu!

Selleks, et wankumata kindlusega oma nõudekawa alusele püsima jääda, peab oskama laewaomanikkude statistikat ja andmeid ümberlükata. Iga merimees peab oskama armutult paljastada laewaomanikkude pettemanööwreid ja wale andmeid ning omalt poolt tõendada, et merimeeste nõudmiste täitmine on täiesti wõimalik, et laewaomanikud on kohustatud, kui mitte wabatahtlikult,

siis streigiga andma merimeestele: *prii laewasöögi praegusele rahapalgale lisaks, 8. tunnilise tööpäewa, kõrgema ületunni tasu, kollektiivlepingu jne.*

Missugused on need andmed?

Toome siin näitena mõned matemaatilised arwutused, mis päewaselgelt tõendawad, et laewaomanikkude üldine aastane puhaskasu on palju suurem kui 750,000 krooni, missuguse summa nad ütlesid tarwis minewat merimeeste nõudmistele täitmiseks.

Kõigepealt, riigi statistika keskbüroo sellekohase ametliku kokkuvõtte järgi on laewanduse sissetulek 1934 a. olnud 10,2 miljonit krooni, millest 3,2 miljonit kr. waluutana on jäänud puhtalt Eesti rahwamajanduse sissetulekuks. Mis see tähendab? Aga seda, et palja kroonikursi kukutamise operatsiooni tagajärjena, saawad laewaomanikud selle waluuta eest 35 % enam kui oleks saanud enne krooni kukutamist — nimelt 1,2 miljonit krooni. See, lihtsalt muidu süllekukunud summa, see üksi on suurem kui 750,000 kr., mis laewaomanikud ise ülesseadsid merimeeste nõudmistele rahuldamiseks. Ei ole tarwidust meeletule tada, et merimeeste palku keegi krooni kukutamise eest ei tõstnud.

Laewaomanikud ei saa ometi tõendama tulla, et nad enne krooni kursi kukutamist kahjudega töötasid, sest siis poleks nad nii agaralt uusi laewu juure ostnud, küll aga wanadki maha müü nud ja kapitali ennem pankra hoiule pannud. Sest kapitali hoidmine pangas kindla hoiuprotsendi peal, oleks palju kindlam ja kasulikum kui mahutamine „kahjutoowatesse“ laewadesse, kus pealegi alati peab prahtide jahil olema ja mereõnnetuste puhul kogu kapitali kaotusega riskeerima (Kuigi osa laewu on kindlustatud, siis kindlustuse preemiad on uueks lisawäljaminekuks).

Wäljamineks sellest, tegelikust asjade seisukorrast, pidi laewaomanikkude keskmine puhaskasu protsent enne kroonikursi upakile lõõmist, kõige vähem 6 % olema, missugune protsent on wastaw hoiu panga protsent.

Siit teine järeldus, laewaomanikud oleksid saanud juba kohe, peale krooni kursi kukutamist merimeeste palku tõsta — nüüd nõuetawas ulatuses — ainuüksi sellest puhaskasust, mis nad waluuta hinna tõusmisest saama hakkasid.

Kuid see ei ole kõik. *Ka prahihinnad on tõusnud.* Tagasihoidliku arwestuse alusel on prahihinnad kahe wiimase aasta jooksul tõusnud 6 %. Laewaomanikud ise tunnistasid oma peakoosolekul k. a. märtsis, et: „üldine trampwedude prahi indeks näitas 1934 a. 3 % tõusu.“ (Päewaleht“ Nr. 85, 26. märtsil s. a.). Sellele tuleb aga juure arwata weel tänawu aastane prahihindade tõus, mis sündis eeskätt n. n. minimaal prahihindade maksmapanemisega, rahwuswahelise laewaomanikkude ühingu algatusel ja mida ka „Waba Maa“ ruttas rõõmuga kuulutama: „Kaubaweo hinnad laewadel tõusid“. „Waba Maa“ teeb käesolewa aasta prahituru ülewaa tel järgmise lõppkokkuvõtte:

„Kõik need asjaolud on aidanud kaasa, maailma prahituru seisukorra paranemisele, mis sai alguse juba juuni algul ja on kestnud käesolewa ajani“. Kui meie nüüd ka käesolewa aasta prahihindade

tõusu tagasihoidlikult 3% peale arwestame, siis saamegi 6% tõusu 2 wiimase aasta jooksul.

Mida see tähendab?

Aga seda, et kui aluseks wõtta, et 2 aastat tagasi — 1933 a. üldine Eesti laewanduse aasta sissetulek oli 9,1 milj. krooni, siis üksi 6 % — line prahihindade tõus annab käesolewaks aastaks 546.000 krooni täiesti puhast ehk suure osa sellest, mis merimeeste nõudmistele läbiwiimiseks tarwis on. Kui aga arwame siia juure weel eelpool wäljaarwatud kroonikursi kukutamisest saadawa 1. aasta puhaskasu, 1,2 miljonit krooni, mis tänawu aastal kõigi andmete järgi weel märksa suurem tuleb, siis saame üsna aukartustäratawa summa — 1.746.000 krooni, ehk terwelt 1 miljon kr. enam kui merimeeste nõudmistele rahuldamiseks tarwis lüheks.

Kuid selge on, et summa — 1.746.000 kr. pole kaugeltki kogu puhaskasu summa. Kui arwestada sellega, et Skandinaawia laewanduses, kus töötasu vähemalt poole kõrgem meie omast, kulutatakse palkadeks ainult 14% kogu prahirahast ja saadi ometi l. a. üle 20% puhast, siis on selge, et eesti laewaomanikud ilma suurema pankroti kartuseta wõiksid oma merimeeste palku ka 100% tõsta.

Tõsi, meie laewaomanikud kurdawad, et nad ei saawat riigi poolt toetust — subwentsiooni.

Kuidas on lood subwentsiooniga?

See on õigus, et eesti laewaomanikud otsekohest subwentsiooni riigilt ei saa. Kuid seda suurem on kaudne subwentsioon. Kõigepealt, *pikaajalised laenud*, mida walitsus peaaegu protsendita laewaomanikkudele jägab. Weel hiljuti awati Pika laenupangas uus laewanduse krediit, millega laewaparunid kui oma rahaga ümberkäiwad ja selle rahwa raha iseendile kõrget puhaskasu teenima panewad. Küsime sel puhul: Kus on merimehel kõige suurema häda puhul kas wõi 10 krooniline laen kindlustatud?

Sugugi wäiksema tähtsusega pole odawad *laewa- ja sadamamaksud*.

Kolmandaks, ei tule unustada, et Eestis maksab 1924 a. saadik *laewakinnituse seadus*, mis jätab laewaomanikkudele täieliku wabaduse, kas kinnitada laewu wõi mitte. Merimeeste eluga mängides ja sarnast „wabadust“ kasutades, jääb enamusel eesti laewaomanikkudest need kinnituskulud tasku, mis suurem osa subwensioneeritud välismaa kaubalaewastikke on kohustatud tegema.

Mis puutub teiset küljest laewanduse subwensioneerimise sisulisse külge, siis on see wäga mitmesugune; antakse seiswa, lammutatawa tonnashi omanikkudele wõi nii nagu Prantsusmaal ja Saksamaal — eeskätt suurte reisijate liini laewadele. Eesti kaubalaewastikule muidugi sedasorti subwentsioonid osaks ei langeks.

Tahawad laewaomanikud siiski subwentsiooni küsimusest peawäidet teha merimeeste nõudmistele tagasilükkamisel, siis tuleb meeletule tada, et ka *Skandinaawia laewaomanikud ei saa otsekohesid subwentsioone, kuid maksawad ometi poole kõrgemat palka oma merimeestele*.

Tõsi, siin tulewad nad uue wäitega wälja: Jah, waadake, Skandinaawia ei ole Eesti! Wiimase „üleleitudusena“ nad juba lasksid „Kajas“, „Waba Maa“ j. t. kodanistes lehtedes rahalise kuulutusena ära trükkida „seletuse“, mis pidi tõendama,

et eesti merimeeste palgad ei olewat sugugi väiksemad kui soome merimeeste omad, ja üldse olewat ekslik võrrelda eesti merimeeste palku kõrge elustandardi maadega. Mis puutub esiteks soome merimeeste palkadesse, siis ei saa neid sugugi eeskujuks seada, sest soome merimehed pidasid juba 1933 a. ühe võitluse nende tõstmiseks ja et see juhtide äraandlikkuse pärast kaotusega lõpes, siis seisab soome merimeeste streik edasi päewakorral samuti kui Eestiski.

Hale sissekukkumine on ka laewaomanikudel madala elustandardiga väljatulek.

Esiteks, sellepärast, et eesti laewad sõidawad enamuses välisvetes ja meeskonnad ei saa „nautida“ Eesti madalat elumaksumust, küll aga peawad oma näruste palkade arwel enamuse ostudest välismaalt tegema, kus ühtlasi eesti rahakursus äärmiselt odaw.

Teiseks, peaks pimedamalegi selge olema, et sellepärast, et Eestis on madal elustandard, ei saa ometi eesti laewaomanikud välismaalt pennigi vähem prahiraha kui teiste maade laewaomanikud. Sellesama prahiraha, mis saawad prahiturul näiteks Skandinaawia laewaomanikud, woiwad saada ka eesti Bergmannid, Tiidemannid jne. See on nende oma süü kui nad rahwuswaheliste laewaomanikkude peres „skääpi“ mängiwad. Järelikult, siit ei tule mingisugust takistust samasuguste palkade maksmiseks nagu Skandinaawia laewaärid maksawad. Wastupidi. kui keegi Eesti madalast elumaksumusest kasu saab, siis küll eeskätt eesti laewaparan ise: küll odawate remonttööde kasutamiseks Eestis, küll ehitusmaterjalide ja warustuse ostmiseks jne. Need on niisugused kokkuhoiused, millest kõrgema elumaksumusega maade laewaomanikud undki ei näe, kuid siiski oma merimeestele kõrgemat töötasu maksawad.

Et sarnastel tingimustel on wõimalik eesti laewu palju odawamini sõidukorras hoida, seda kinnitas kapten Treilmann juba 1. a. „Waba Maas“ (3. now. 1934) pealkirja all „Laewanduse seisukord paranemas“. Ta kirjutab seal sõnasõnalt: „Rõõmustawalt wõib märkida, et eesti kaubalaewad on pea eranditult kõik tegewuses. Terwendawalt on mõjunud eesti laewanduse wõistluswõime peale krooni kursi ühtlustamine naelsterlingiga ja wõla protsentide alandamine. Kui weel arwesse wõtta, et eesti laewade eksploateerimisekulud on vähemad kui Lääne-Euroopa riikides — siis arwan, et ajad on möödas, kus peak-sime massiliselt laewu seisma panema, nii kuidas 1932 a. ähwardas“.

Nii kirjutab üks tuntumatest laewaomanikudest ise aasta tagasi, kus weel polnud käesolewa aasta prahihindade tõusu õnnistust maitsnud. Selge on, et, kui poleks merimeeste streiki olnud, Treilmann palju rohkem oleks rõõmustanud eesti laewanduse wõistluswõime üle 1935 a. Nüüd aga peab selle kandejõu mahasalgamiseks teised noolid peale panema.

Mis järgneb neist tõsiasjadest?

Kõigepealt see, et tõelikud andmed eesti kaubalaewastiku tulutoowuse kohta, kinnitawad täie selgusega, et eesti merimeeste palganõudmise läbiwiimine on täiesti wõimalik, ilma, et laewaärid

pankrotti läheksid, mispärast on täiesti lubamata kui merimeeste esindajad jälle kord laewaomanikkude wäiteid tunnistasid“ ja ilma nõudmistele läbisurumise ta mingi kokkuleppega oma käed seoks. See ei tooks olulist paranemist praegustesse palgatingimustesse, küll aga raskendaks uut võitluse algamist. Ka kokkulepe paarisendilise palgatõstmise wõi mingi kollektiivlepingu moonutisega milla-laewaomanikud kergesti tahaks konflikti lõpetada, ei ole wäärt et klassiwaenlasega kodura hu alal kirjutada. Käed peawad wabaks jääma! Merimehed peawad awalikult deklareerima, segakomisjoni koosolekul kui ka muudel kokkupuutumistel laewaomanikkudega, et nad jääwad oma nõudmistele juure, mis streigi ajal olid esitatud ja jäta-wad omale täiesti wabad käed uue streigi algamiseks.

Sm.
Dimitrow

Sõja vastu ühine löögijõud!

Werejad ei woola mitte üksi Abessiinias, waid sõjakäsku ootawad ka Leedu piiri ääres 150,000 saksa sõdurit, musttuhat tanki, lennukit, raske-suurtükki ja muud hirmsat tapamasinat. Klai-peda kallaletung on lähemate päewade küsimus. Klai-pedast läheks Hitleri werine sõjakäik üle Läti ja Eesti Nõukogude Liidu peale. Selleks on Hitleril sõjablokk loodud. Faschistlik Poola, Ungari, Soome on end Saksamaa ümber üheks kõige werejännulisemaks sõjarusikaks Euroopas koondunud.

Uue maailmasõja täielik lahtiargnemine on kõige lähemate aegade küsimus.

Selles püssirohusuitsuga täidetud õhkkonnas pööras Kommunistliku Internatsionaali peasekretär Dimitrow Sotsialistliku Internatsionaali poole, et ühiselt rahu eest ja sõja vastu wõidelda, et kriips läbi tõmmata inimlihumikkude — faschistlikkude sõjasüütajate mõrtsukatööst. Teine Internatsionaal on lubanud küsimust kaaluda.

Mis teha palgawõitluse ettewalmistamiseks?

Kõige loomulikum oleks palgawõitlust kohe alata, kui laewaomanikud kategooriliselt äraütlevad laewasöögi ja kollektiivlepingu andmisest. Kuid peab hoolega silmaspidama, et neid samu wigu ei korduks, mis eelmise streigi puhul ette tulid. Kõigepealt palgawõitluse *juhtwuse küsimus*. Praegune E. Merimeeste Ühingu juhatus näitas end streigi juhina, wäga halwast küljest. Puudus wõitluse ettewalmistus, tegelikkude näpunäidete andmine ja kõigile pani krooni pähe weel imekergesti paanikasse sattumine ning laewaomanikkudele allaandmine. Seda ei tohi järgmise palgawõitluse juures korduda. Sellepärast on tarwis wiiwtamata kokkukutsuda Tallinnas *merimeeste koosolek* ja need küsimused arutusele wõtta ning tarbekorral klassiteadlikkumatest seltsimeestest *uus juhatus walida*. Ühtaegu on tarwis walida *kesk tegewuse komitee*, kes hakkab erilise ülesandena palgawõitlust ettewalmistama ja laewadega sidet pidama, et igalpool teatakse õigel ajal läbirääkimiste käigust ja kõigist ühingu sammudest, mis see palganõudmise läbiwiimiseks astub. Samal ajal on tarwis laewadel luua ühingu *liikmete grupid* ja laewategewuskomiteed, kes kohapeal palganõude asja organiseerivad ja keskohtadega sidet peawad. Määratu tähtsusega ülesandeks on weel *ühise tegewusrinde loomine mehaanikutega*, assistentidega, tüürimeestega, radistidega jne. Eriti praegu, kus ka need kategooriad on omad nõudmised esitanud, on tarwis kõik teha, et juhtkond ja meeskond koos tegutseks, oma nõudmised ja tegewuse ühtlustaks. See ei tohi aga seda tähendada, et meeskond millegiski olulises omadest nõudmistest järeleannaks wõi juhtkonna sabas sõrnikka hakkaks. Wastupidi, meeskonna kui wõitluswõimelisema nõudmised ja wäljaastumised peawad olema ühiswõitlusrinde aluseks, nad peawad olema juhtiwad, mõõduandwad. Koostöö on tarwis selleks, et laewaomanikudel ei õnnestuks laewaperet lõhkuda, sealt üksikuid teenistuse kategooriaid eraldada ega nendega lahus kokkuleppeid teha. See tuleks kahjuks kõigile kategooriatele, ka nendele, kes lahus kokkuleppele lähewad, sest *üksikult klassiwaenlase wastu wäljaastudes, on jõud alati nõrgem ja wõit wäiksem*. Tugew ühiswäerinne on aga selleks jõuks, mis sunnib laewaomanikke järelandma, mis tarbekorral paneb kogu laewastiku seisma.

Ühiswõitlusrindesse on tarwis tingimata *tõmata ka purjelaeuade, rannasõidu ja pukserite meeskonnad*, ning sadama — ja dokitöölised.

Kõigil neil on omad puudused ja wiletsused, kuid merimeeste wõitlusega ühinedes ja oma nõudmiste ülesseadmisel, kõweneb ühine palgawõitluse front, awanewad wõimalused kõigil oma palgatingimuste ja olukorra parandamiseks.

Sarnase tegewustaktika läbiwiimisel, energilisel ja sirgjoonelisel talitusel, on wõimalik eesti merimeeste uut palgawõitlust korralikult ettewalmistada ja teda palju wõimsama ja wõidukamana läbiwiia kui oli seda 15 aug. streik.

Kõik weetranspordi töölised, hulgaliselt oma ühingute liikmeks! Aktiivselt osawõtma oma palgawõitluse ettewalmistamisest! See kindlustab wõidu, see kindlustab, et wõitlust ei tembeldata

ühie osa liikumiseks ega ei likwideeritaks.

Tugew wõitluswõimeline ühing suudab ja peab ka kaitsema oma liikmeid laewaomanikkude wõimalikkude tagakiusamiste wastu, ülekohtuselt kotti andmise wastu jne. See peab üks tähtsamatest ühingu ülesannetest olema.

Elagu eesti merimeeste wõidukas palgawõitlus!

Pätsi täagiwõim jõhkramaks, leib kallimaks!

Diktaator ajas jälle kord hambad irewile. Tartu üliõpilaste korporatsioonis „Esticas“ leidis ta paraja koha olewat oma nägu selgemalt näidata kui seni. Kui seni kõiki seletati „demokraatia kaitsemisega“, kui lubati tagasi pöörata demokraatliku korra juure, siis seekord Päts oli awameelsem, ta ütles selgel sõnal, et endine demokraatlik kord enam tagasi ei tule, et riigikogu enam kokku ei tule. Nüüd pidawat sõjaseadusega haiget riigikeha senikaua arstima, kui see terweks saawat, külap siis tema ise klapib ühe „mööduka ja tasakaaluka demokraatia“, mis senisest „wäikiwast olekust“ palju lahku ei läheks. Millal see kõik tuleb, kas saja wõi kahesaja aasta pärast, seda Päts ei ütelnud, sest praegune „riigikeha“ olewat nii otsas ja haige, et nüüd küll selle peale ei saawat mõeldagi.

Järgmisel päewal pidas Pätsu suuwooder ja Eesti Göbels — „propaganda juht“ Oidermaa Tartu pullinäitusel uue kõne, kus kaarditargana kuulutas, et kui kunagi Päts peaks paraja aja leidma ühe „mööduka“ maksmapanemiseks, siis ilmutawat see end „rahwuskogu“ näol, mille enamuses kojad wõi Mussolini keeles korporatsioonid waliks. Missugust manna see tolmunud Prantsuse ajaloost wäljakaugitud nimega uus elukas „kallile Eesti rahwale“ jagaks, seda propaganda pealik polewat Pätsu ajurakukestest jõudnud wälja urgiseda, kuid igal juhul olewat kindel, et endise demokraatiaga polewat sel midagi pistmist.

Mis Päts ka ei räägiks, wõi mida ta propaganda grammofonidel ettewuristada ei laseks, nii palju on töörahwal selge, et seda kurnamist ja rõhumist, mis teostas erakondade „demokraatia“ jätkab weel jõhkramalt ja metsikumalt iga uus Pätsu diktaatorlik samm. Töörahwal ei ole Pätsult midagi head loota. Wastupidi, tõsiasjad räägiwad, et olukord ei parane, waid wiimastel kuudel järjest halweneb. Töötalõliliste talweabi lubas majandusminister hoopis ärakaotada. Wäikekorterite hinnad on järjest tõusnud, wäike ühetoaline korter maksab kuus 15—20 kr. Waesuse börsil—pandimajas on tegewus wiimase 10 aasta jooksul kaswanud enam kui kahekordseks. Kui 1933 aastal oli pantide arw 208.717, siis 1934 aastal see tõusis juba 224,526 peale. Leiwahind tõusis 2—4 senti kilolt, puudehind tervelt 50% jne.

Kas see kõik ei räägi, missuguse „õndsas põlwe“ Päts rahwale on walmistanud. Hiljutine sõjaseadus uus pikendamine 1 aasta peale, see omakord kindlustab sõjakohtutele ja täägimeestele wõimu, millel püsib Pätsi diktatuur.

Ainult proletariadi ja töötawa talurahwa ühise wõitlusega teeme lõpu fashistlikule diktatuurile.

See tabel ütleb, et laewasöögi juure andmine on täiesti wõimalik

Awaldame weel kord merimeestele orienteerimiseks näitliku laewateenistuse tabeli, mis ilmub küll juba „Majakas Nr. 23—24., kuid mille andmed lähikaudu wastawad ka praegusele olukorrale. Tabel on kokkuseatud „Ellindi“ suuruse auriku keskmise kuu teenistuse tagasihoidlikul

arwestusel ja näitab, et laewaäri saab 6 kord enam puhaskasu kui ta meeskonna palkadeks välja maksab. Nimelt 1 kuu puhaskasu on 18.029 kr., laewapere palkadeks aga kulutab kõigest 3.055 kr. Kui laewaparun merimeeste palku poole wõrra tõstaks, jääks talle puhast ikkagi 15.000 kr. üle.

DEEBET	Kr. sn
<i>Prahiraha (weoraha).</i>	
Al „Ellind“ laadib 1350 standarti metsa. Prahti maksetakse à 33 shill. ühest standartist. Kurss: 1 ingl. nael = 18,12 eesti krooni.	
1350.33.18,12	= 42768 —
20	

KREDIT	Kr. sn
<i>Laadimisekulud ja sadamamaksud Leningradis ning lõssamiskulud ja sadamamaksud Leithis, à 18 % prahirahast. 36 % prahirahast</i>	15396 48
<i>Süte ja õli kulud edasitagasi. Leningradist Leithi on 1630 miili; laewa kiirus 9'; ööpäewas tarwitab süsi 15 tn.; sõe tn. hind s. 10 = Ekr 9; õli 2 waati Ekr. 50</i>	
2.1630.15.9	
+ 50 = 2087 50	
9.24.	

<i>Palgad.</i>	
<i>Aega edasi tagasi sõiduks kulub:</i>	
1630.2	
= 15 päewa.	
9.24	
<i>Laadimine lõssamine kokku 14 päewa. Laew toob prahi ära algab mit laadimist 30 päewa pärast.</i>	
<i>Kapteni palk ühes % %</i>	450 —
<i>1, 2, 3 tüürimees kokku</i>	487 —
<i>1, 2 mehaanik kokku</i>	420 —
<i>Teki, masinamehed, telegrafist ja kajutipersonaal kokku</i>	1698 —
<i>Kinnitus.</i>	
<i>Kinnituspreemia kuus ca.</i>	1200 —
<i>Ettenägemata kulud. Ületunnid, tolli ja teiste ametnikkude wastuwõtmise kulud (naps, sigaretid jne.), kapteni asjaajamise kulud, autosõidud jms</i>	1000 —
<i>Amortisatsioon 2774 BRT 20 a wana teraslaew maksab ca. Ekr. 300000. Aasta amortisatsioon 8 %; ühes kuus teeks see:</i>	
300000 . 8.	
= 100 . 12	

Puhaskasu ühes kuus 18029 20

Bilanss 42768 —

Bilanss 42768 —

Awalik kiri

E. Merimeeste Ühingu ja kõigile teistele merimeeste organisatsioonidele.

Pöörame Teie poole otsustawal silmapilgul eesti merimeeste palgawõitluses. Praegu on pooleli läbirääkimised laewaomanikkudega. Nagu wiimaste manöövritest näha, ei taha nad merimeeste nõudmisi ülesseatud kujul täita, waid püüawad kõigiti oma senist puhtakasu protsenti merimeeste näjalpalga arwel alalhoida. Paremalt juhul nõustuwad nad mõne õige tühise järelandmisega, et paljalt palganõudmise küsimust kergema waewaga likwideerida. Selles on hädaoht, et eesti merimeeste palganõudmine tema olulisemas osas tahetakse maha saboteerida.

Mis teha?

Meie äranägemise järgi on ainukene õige tee: jääda wankumata kindlaks olulisemate ülesseatud nõudmiste juure. Mitte allakirjutada niisugustele lepingutele ega tingimustele, mis tähendaks läät-saleeme eest tähtsamatest nõudmistest lahti ütlemist. Kui laewaomanikud ei ole nõus kollektiivlepingut allakirjutama, kui nad ei taha laewasööki anda wõi sellele wastawat rahapalga kõrgendust läbiwiia, siis tuleb **konflikt merimeeste poolt sel kujul lahendamata jätta**, s. t. merimehed peawad omale wabad käed jätma, teiste abinõudega ülesseatud nõudmiste kättewõitlemiseks. Teiste sõnadega, merimehed peawad wõitlusega laewaomanikke sundima oma elulisi ja täiesti õigustatud nõudmisi täitma. See on meie arwates õige merimeeste palganõude seisukoht praegusel silmapilgul.

Meie teame kui raske on palgawõitluse organiseerimine ja läbiwiimine kui tahetakse wõita. Kuid samal ajal on meil selge, et klassiteadlikku ja ausa juhtimise juures, hea ettewalmistamise juures, on täiesti wõimalik wõidukalt streikida. Eesti merimeestel on üks lühikene streigi õppetund seljataga, nüüd tuleb waadata, et mitte ei korra-taks tehud wigu.

Meie loeme selle üheks suuremaks weaks, et E. Merimeeste ühing, kes möödunud streigi wäljakuulutas, ei püüdnud mitte kõike neid jõude ega wahendeid koondada, mis antud olukorras arwesse oleks tulnud ja mis wõitluse edukusele kasulik oleks olnud. E. Merimeeste Ühingu juhatus ei loonud ühist wäerinet teiste merimeeste organisatsioonidega ega kasutanud täiel määral rahwuwahelist solidaarset abi, mis ometi on üheks tähtsamaks palgawõitluse kõwendajaks isegi praegusel läbirääkimiste ajajärgul.

Merimeeste ja Sadamatöölaliste Internatsionaali (ISH) eesti sektsioon pööras mitmel korral eesti weetranspordi töölaliste organisatsioonide poole ettepanekuga, ühist wõitlust korraldada merimeeste ja sadamatöölaliste palgaolude parandamiseks. Waatamata, et selles ettepanekus esitatud nõudekawa langes peajoontes ühte E. Merimeeste ühingu poolt streigi ajal ülesseatud nõudekawaga, ei arwanud merimeeste ühingu juhatused ega ka üksikud juhtiwad tegelased ükskõik missugusel kujul sellele ISH ettepanekule wastata. Kas tuli see asjaolu — ühise wõitlusrinde ignoreerimine, kasuks merimeeste palganõudmisele? See ei kõwendanud kindlasti mitte wõitluse jõudu, waid ta nõrgendas seda. Kõik need wõimalused, mis

wõitlusrinde laiendamine endaga kaasa toob, jäid sellega ära. Seesama on maksew ka mehaanikute, assistentide j. t. merimeeste kutseühingute eemale jäämise wõi jätmise kohta.

See on wiga, mis edaspidises palgawõitluses ei tohi korduda.

Juba oma waremates ettepanekutes on ISH eesti sektsioon üleslügenud need teed ja wahendid, millega ISH konkreetselt wõib wõitlust kõwendada. Teeme seda weel siinkohal, et sellega kõiki teadlikke merimehi weenda, et ühis wõitlusrinde küsimus pole meie poolt paljas sõnade tegemine. Kõigepealt, merimeeste liikumises igal ajal, seda enam aga aktiivsel palgawõitluse ajal, on määratu tähtsus informatsiooni andmisel kõige mitmekesisematel wiisidel ja kõige kaugematesse maailma sadamatesse, kus asuwad eesti merimehed. Kiirelt ja otstarbekohaselt on tarwis edasiantada teated, juhtnõõrid, otsused, seisukohad, paljatused laewaomanikkude wale ja pette wõtetele jne. Selles asjas saab ISH palju ära teha, eriti oma ajakirjanduse („Majaka“ j. t. wäljaannete kaudu).

Teiseks ISH'l on kaunis kogukas liikmeskond, kelle tööle rakendamine palgawõitluse wõi selle ettewalmistuse ajajärgul pole sugugi wäikesse tähtsusega küsimus.

Kolmandaks, on iga laiaulatuslikuma palganõudmise puhul olulise tähtsusega rahwuwaheline solidaarse abi organiseerimine. ISH kutsub üles wälismaa sadamatöölisi äräütleva streikiwate laewade laadimisest ja lossimisest. Ta rakendab sarnasteks aktsioonideks oma organisatsioonid ja interklubid, kes igas kohapealses sadamas astub kontakti sadamatöölaliste organisatsioonidega ja töögruppidega, et neid kaasatõmmata solidaarse streigile. ISH organiseerib ka kaitset ja abi wälissadamate streigimurdmise wastu, annab praktilist abi ja nõu streikiwatele meeskondadele kõigis küsimustes.

Neljandaks, ISH wõtab osa ja wiib läbi kõik need sammud, mis aitawad merimeeste palgawõitlust edasi wiia, nagu ühised üleskutsed, protestid, laialine selgitustöö, koosolekud jne.

Kõigil neil konkreetsel abinõudel ja kaasabil ei tohiks sugugi wäikene kaal olla, kui tahetakse edukalt merimeeste hädatarwilikkude nõudmiste eest wõidelda.

Pöörame sellepärast praegusel silmapilgul, kus eesti merimeeste palgawõitluses waja kõik teha, et kõige paremaid, olulisemaid saawutusi saada, kus tarwis kõik jõud koondada palganõudmise kõwendamiseks, weel kord Teie organisatsiooni poole ettepanekuga: ühiselt wõidelda ülesseatud merimeeste nõudmiste eest, kontakti astuda ühise wäerinde alusel ISH eesti sektsiooniga, et kõiki neid abinõusid ja wahendeid weel edukamalt ühiswõitluses ärakasutada, mis iga organisatsiooni üksikult omab. ISH ei ole mingi poliitiline partei, waid rahwuwaheline ametiühinguline organisatsioon, kellega kontakti pidamine on täiesti loomulik ja arusaadaw.

ISH eesti sektsioon teatab omalt poolt, et ta põhijoontes toetab seda nõudekawa, mis E. Meri-

meeste ühingu streigi puhul ülesseadis. Ta esitab omalt poolt ainult 3 täiendust: 1). Laewasöök peab puhtal kujul tulema rahapalgale lisaks. Toidunormid peavad küllaldaste ja toitvatena kollektiivlepingusse sissewõetud saama (mitte „kroonu normid“). 2). 8. tuuniline tööpäew tuleb eranditult kogu meeskonna kõigil tööaladel ettenäha. 3). Iga aastane 2 nädalaline puhkus, palga edasi maksmisega, tuleb nõudekawasse juure wõtta, kuna tööstustöölistel see juba maksev.

Meie teeme ettepaneku, ühtlasi kõigil merimeeste kutseliikidel: kütjatel, dekimeestel, tüürimeestel, assistentidel, mehaanikutel, radistidel jne, see ISH ühise wõitlusplatvormi ettepanek, läbiarutada ja ühiswärende alusel omad sammud ja nõuded ühtlustada, et laewaomanikud ei saaks laewaperet palganõumise käigus killustada (Mitte eraldi läbirääkimisi, ega kokkulepeid!) Kesk palgawõitluse komitee loomine ausatest ja klassiteadlikkudest merimeestest on esimene tähtsam samm sel alal. Edasi, laewakomiteed, mis hulgal ühendaks juhtiwusega.

Sarnaselt kõiki wõitlusjõude koondades, oleme tugewad, wõidame kätte meie ammused hädatarwilikud nõudmised.

Weel kord: Toetage ühise wõitluse mõtet, wõtke vastu ISH eesti sektsiooni ettepanek ühiswõitlusrinde loomiseks.

28. 9. 35. Rotterdam.

Wõitlusterwitustega ISH eesti sektsioon.

P. S. Palume teatada oma otsusest meie ettepanekule hiljemalt 20. okt. s. a. järgmisel aadressil: Estnische Sekt. der ISH, 7a. Willemskade 7a. Rotterdam. ISH e. s.

Streigi õppetund

Eesti merimeeste streik, mis augusti kuu keskel E. Merimeeste Ühingu poolt välja kuulutati, lõpetati walitsuse ja laewaomanikkude waheleastumisel ühe päewa kestwusel. See sündis vaatamata sellele, et merimehed igalpool suurt wõitluswalmisolekut ülesnäitasid ja mitte üksi eesti, waid ka wälissadamates streigitate päralt jõudmisel kohe töö seisma jätsid. Juba esimeste streigi tundide wältel ühinesid üle 35 laewa meeskonna wõitlusega, mis heaks tunnuseks oli, et streik kogu eesti kaubalaewastiku oleks haaranud, kui mitte E. Merimeeste Ühingu juhatus nii ruttu ja kergesti poleks laewaomanikkude ja fashistliku walitsuse ühiswäerinnale allaannud. Klaipedas, Kopenhagenis, mitmes Inglismaa j. t. sadamates oli streigi jätkamise meeololu ka weel siis, kui streigi lõpetamise telegramm kohale oli jõudnud.

Selle lühikese wõitluse käik, mis küll juba tema algul katkestati, on mitmeti õppetunniks kõigile eesti merimeestele — aga samuti ka teistele Baltimaade merimeestele.

Sellepärast peatume lähemalt selle streigi ja nende põhjuste juures, mis wõitluse välja kutsusid, et wastawaid järeldusi teha tulewaste wõitluste jaoks nii eesti merimeeste kui ka rahwuswahelise merimeeskonna ulatuses.

Kõigepealt heidame pilgu eesti merimeeste majanduslikule seisukorrale, seoses Eesti laewaõidu üldise olukorraga.

Eesti lipp kaitseb rahwuswaheliselt madalaid palku.

Samuti kui Panama lippu, nii tarwitatakse ka Eesti lippu rahwuswaheliselt merimeeste palkade allalõõmiseks. Paljud wälismaa laewaomanikud toowad omad laewad eesti lipu alla, et sel teel oma puhaskasu suurendada, wäljaminekute ja kindlustusraha wähandamise arwel, eeskätt aga eesti merimeeste madalate palkade arwel. Fashistlik walitsus kergendas omalt poolt wastawa dekreediga wälislaewade eesti lipu alla toomist. Dekreeti põhjendati sellega, et wähandada suurt tööpuudust eesti merimeeste seas; tegelikult aga lootis walitsus eesti merimeeste madalate palgatariifidega rahwuswaheliselt angeldades, waluutat kokkuajada. Eeskätt madalad palgad olid selleks imetõbenumbriks, selleks puhtakasuhallikaks, mis isegi kõige kibedamal kriisi ajal ajas laewaomanikke laewu ostma ja eesti kaubalaewastiku kogu taonnaashi suurendama! 1929 aastast kuni 1934 aastani — terwelt 64724 tonni. Käesolewal aastal, praeguse silmapilguni, osteti üksi ligemale 20 uut laewa, mille kogu tonnaash üle 20.000 tonni ulatab. See kõik sünnib ajal, kus üldine maailma kaubalaewastiku kogutonnash wähenes ja ka Eesti enda kaubawahetus ligemale 1/3 wõrra kokkukuivas. See „Eesti laewandus“ praktiliselt tähendab seda, et suurem osa eesti lipu all sõitwaid laewu pea täielikult wäliswedes on ja harwa eesti sadamatesse sõidawad.

Ka walitsus, läinud aastal lipuwahetuse dekreeti puhul, seletas, et eesti laewaomanikud ei tarwitse konkurentsi karta, kuna eesti lipu alla tulewad laewad jääwad wälisprahtide weoks. Ainukene kartus olewat, et merimehed palgakõrgendust nõudma wõiksid hakata. Kuid suure tööpuuduse juures ei tulewat ka see võimalus niipea kõne alla. Reformistlikud juhid toetasid walitsust ja tegid alatut kihutustööd klassiteadlikkude merimeeste vastu, kes lipuwahetuse tõsiseid põhjuseid paljastasid ja merimeeste palgatõstmise tarwidust esile tõstsid. Sotside „Rahwa Sõna“ süüdistas koguni „Majakat“ laewaomanikkudega koostõötamises. Ja õmeti on pimedamalegi selge, et just lipuwahetuse küsimuse puhul tuleb merimeeste palgatõstmise nõudmine otsustawalt ülesseada, sest kui teenitakse laewadel, mis pea alati wäliswetes sõidawad, siis on wõimata madala eesti palga arwel wälismaal kõige hädatarwilikumaidki sisseoste ettewõtta, pealegi, kus eesti raha wäärtus wälismaal wäike.

Eesti merimeeste majanduslik ja õiguslik seisukord.

1933 a. juulis löödi alla eesti krooni kurss 35%, mis tähendas merimeestele kuulmatut palgatõstmise halwendamist. Kuigi merimeeste üldhääletusel sama aasta kewadel, karta olewa palgakäpimise puhul rõhuw enamus streikida otsustas, saboteerisid reformistlikud merimeeste ühingute juhid streigi algatuse maha. Nad tegid ettepaneku „rahulikul teel“ walitsusel ja laewaomanikkudel palka tõsta, mis muidugi klassiwaenlase pool mingisugust tähelpanu ei leidnud. Ja kui „Mai“, „Eestiranna“ meeskonnad oma algatusel palganõudmisega algasid, lasksid ühingute juhid, ilma wähemagi protestita ja oma poolt palgatõstmise

nõudmise toetamiseta, mehed areteerida ja walandada. Merimehed jäeti täielikult laewaomanikude ja walitsuse omawoli kätte, kes fashistlikust pöördest saadik järjest diktaatorlikumate wõtetega merimeeste kurnamist toetas.

Laewaomanikud maksawad palka nagu heaks arwawad, nad ei tunnista igalpool isegi n. n. „M. Liidu“ palkasid. Sagedasti põigeldakse kõrwale ettenähtud inglise naelte maksimisest, makstes kogu palka eesti kroonides, mille eest halwa kursi tõttu wälismaalt pea midagi osta ei saa. Konfliktid kursi wahe ja palgamaksimise wiiside pärast on sagedased. Samasugune omawoli maksab ka tööaja määramisel. On laewu, kus ka kütjatel on ainult 2 wahetust, kus tööaeg wältab kuni 18 tunnini päewas. Laewal on poolik meeskond peal. Ületunde ei makseta üldse wõi wäga puudulikult. Odawapalgalisi merimehi sunnitakse weel laadimise ja lossimise töid tegema, sadamatöölise aset täitma. Samal ajal on sotsiaalkindlustus wäga algastmeline. Tööta merimehed pole kindlustatud ega saa üldse mingisugust abi ega toetust walitsuse käest. Terwishoidlikud tingimused laewadel jätwad wäga palju soowida, kuna enamusel laewadest puuduwad pesuruumid ja söögiruumid ja kogu elamine an äärmiselt kitsastes mitmemehelike kajutitesse kokku surutud.

Kõige narusem on aga see, et eesti laewal end ise näljapalgast toitma peab. Madala palgataseme ja odawa krooni kursi juures on ettefulnud juhu-seid, kus meeste kuupalgast ei jatku toiduarwete tasumiseks.

See kõik on fashistliku walitsuse poliitika wili, mis laewaomanikkudele kuulmatu kurnamist lubab, kes klassiteadlikkude merimeeste ja tööliste wastu riigiwõimu tarwitab ja sellega nende liikumist maha surub. See kõik on seda kergemini wõimalik, et eesti merimeeste organisatsioonide reformistlikud juhud on merimeeste tahtmise wastu klassiwaenlase ees allawandumise poliitikat ajanud, et nad seni on oma passiivsuse ja leplikusega laewaomanikke toetanud ja kohati kaasaaidanud klassiteadlikke, wõitlustahelisi merimehi walitsuse nootide järgi „kommunistideks“ tembeldada. Eesti merimeeste organisatsioonide ajalugu on selle paremaks tõenduseks.

Merimeeste ühingute arenemisekäik wiimaste aastate wältel.

Nagu, teada, kuulus wana Merimeeste Liit, mis pidi kõik merimeeste kategooriad endasse koondama, rahwuswahelisse reformistlikku ITF-i, kelle reformistlik, merimeeste huwide mahasahkerdamise poliitika ka eesti merimeeste organisatsioonid eriti Tiituse päewil lopsakaid õisi ajas. Kui 1933 a. pahempoolsete, klassiteadlikkude merimeeste mõju nii tugewaks kaswas, et kogu juhatusel puhasamine päewakorral seisis, asusid reformistid walitsuse ja laewaomanikkude toetusel merimeeste organisatsiooni lõhkuma. Nad hakkasid suure õhinaga eri kutseühingute asutamist propageerima. Ja päewal, kus pidi wana Merimeeste Liidu juhatusel kuritegewuse arutamine peakoosolekul päewakorrale tulema, laskis walitsus areteerida aktiivsemad arwustajad, laskis Tiitus 40 üleaja-teenijat M. Liidu peakoosolekule omale trüudust hääletama komandeerida ja samal päewal asutati ka kütjate eriorganisatsioon.

Selle merimeeste huwide waenuliku poliitikaga jõuti niikaugele, et wana Merimeeste Liit täielikult kokkukuiwas ja lõpus ka ametlikult ära likwideeriti, kuna uutest killustatud kütjate ja dekimeeste kutseühingutest kummagist elulooma ei saanud ja ei wõinudki saada.

See, mis klassiteadlikud merimehed ja ISH poolehoidjad algul kohe merimeeste liikumise killustamise kohta ütlesid, läks täide. Kütjate ja dekimeeste lahkulöömine ei annud jõudu juure merimeeste liikumisele, waid nõrgestas teda. Lõpuks oldi sunnitud sama teed käima, mis „Majaka“ poolt peale killustamist kohe kätte näidati, s. t. *kummagi killustatud ühingu uuesti liitmisele asuma*. Kütjate ja dekimeeste kutseühingud liideti ja pika wenitamise peale registreeris teda ka sise-ministeerium „Eesti Merimeeste Ühingu“, nime all. See on suur samm edasi eesti merimeeste liikumise terwendamise alal, kuigi killustatud olek pole weel täiesti likwideeritud ja assistendid, radistid, mehaanikud jne. igauks weel oma kutseühingus kitsalt isoleeritud raamidest merimeeste uhiswõitlusest lahkukoowad, mis eriti wiimase streigi puhul takistawalt tunda andis.

Kokkuwõetult on selge, et merimeeste wiltsatsat palgatingimuste edasi kestmisest on suurel määral ka süüdi merimeeste organisatsiooniline nõrkus, see asjaolu, et reformistlikud juhud on laewaomanikkudega kokkumängu poliitikat ajanud, ühinguid kammitsas hoidnud ja lõhkunud, selle asemel, et kõiki jõude ühendada wõitluseks paremate töö ja palgatingimuste eest.

Nüüd, käesolewa aasta kewadel, kui uus üldühing tegewusse astus, kus, teisest küljest, wõimas streigiliikumine teistes tööstuharudes wõidukalt üle kogu Eesti liwines, oli ka E. Merimeeste Ühingu liikmete algatusel ja pealesurumisel palgastõstmise nõudmine päewakorrale wõetud. Teiste tööstuharude tööliste streigi wõidud kannustasid merimehi oma ühingu juhatuselt tegusid nõudma.

Kõige hädatarwilikumad nõudmised wõitluskawas.

Nõudekawas wõeti kõige hädatarwilikumad nõuded, mille läbiwiimine oleks kindlustanud kõige karjuwamate puuduste kõrwaldamise eesti merimeeste elust. Kõigepealt, *laewasöögi nõudmine*, mis oleks tuntawalt paranandanud reaalpalga taset ja lähendanud palgatingimuste poolest eesti merimehe weidigi lähemale Lääne-Euroopa merimeeste. Teiseks, *kollektiivleping*, mis oleks piiri aidanud panna laewaomanikkude omawolile töökohustuste määramisel, tööaja ja palgawahekordades jne. *Kaheksatunniline tööpäew, ületundide eest kõrgem tasu, mumbrijärjekorras tööle wõtmine ja sanitaar-terwishoidlikkude olude parandamine laewal*, kõik need olid ja on tänapäewani wastuwaidlematud ja hädatarwilikud nõudmised, mis on niisama wanad kui eesti merimeeste liikuminegi.

Rahapalga alal oli ühtlustamine ettenähtud kõigil laewadel järgmiselt:

	<i>Kaugesõit</i> eesti kroonides	<i>Ligisõit</i> eesti kr.
Pootsmann ...	114 Kr.	90 Kr.
Puusepp	86 Kr.	90 Kr.
W.madrus	86 Kr.	80 Kr.
N.madrus	78 Kr.	65 Kr.

Dekipoiss	68 Kr.	45 Kr.
Kütja	91 Kr.	85 Kr.
Trimmer	82 Kr.	75 Kr.
Kokk	94 Kr.	85 Kr.
Kajutiteenija	81 Kr.	50 Kr.

Need nõudmised jätawad veel väga palju soowida ja nende läbiwiimine ei ole sugugi eesti merimeeste palgawõitluse lõppeasmärk, kuid nad oleks esialgseks suureks wõiduks wõitluses eesti weetransporditöölise olukorra parandamises. Seda kõike muidugi klassiwoitluse alusel seiswa, ausa ja kindla juhtimise juures, kes laewasöögis mitte sõdurinormi ei näe, 8-tunnilist tööpäewa 10—12 tunniliseks ei lase wenitada ega laewaomanikkude mängukanniks ei hakka.

Streigi käik.

Kui E. Merimeeste Ühingu paaril korral kirjaliku ettepanekuga laewaomanikkude poole oli pööratud, et „rahulikult teel“ merimeeste nõudmisi teostada, ei arwanud laewaomanikud üldse heaks sellele reageerida. Laewaomanikud olid harjunud merimeeste organisatsioonidele wilistama. Nad lihtsalt ei tunnistanud uut merimeeste üldliitu ega selle poolt esitatud nõudmisi. Merimeeste hulgad aga surusid järjest terawamalt ühingu juhatusse peale ja nõudsid ülesseatud nõudmiste eest wõitluse korraldamist. Selles olukorras ei jäänud juhatusel muud üle, kui wastawa merimeeste koosoleku otsuse põhjal 14 augustil laewaomanikkudele ultimatiivselts uuesti merimeeste nõudmised esitada ja wäljakuulutada ühtlasi streigi alguse 15. augustiks, kui laewaomanikud esitatud nõudmisi wabatahtlikult ei täida.

Ka seekord wilistasid laewaomanikud esitatud nõudmistele, nad ei uskunud, et merimehed streikima hakkawad. Veel kewadel olid nad ju oma peakoosolekul deklareerinud, et „laewanduses ei olewat konflikte, et selles majandusharus walitsewat traditsiooniline rahu ja streik ei leidwat üldse merimeeste hulgas wastukõla“ („Päewaleht“ 26 märtsil s. a.). Kust pidi siis nüüd järsku streik tulema.

Kuid laewaomanikkude usk ja lootus pettis neid põhjalikult. Streigi wõitluse poolehoid oli merimeeste hulgas suur. Streigi wäljakuulutamise leidis terwitatud wastuwõttu. Waatamata, et ühingu juhatus astus selle sammu pool wastutahtmist, ilma tarwiliku ettewalmistuse ja paljudele laewadele hoopis teatamata, haarasid sajad merimehed esimese puudulikugi streigi teate kohale jõudmisel streigi hüüdsõnast kinni ja jätsid töö seisma. Streigis nähti ainukest mõjuwat wõitlusabinõu oma kuli seisukorra parandamiseks.

Kas on selleks paremat tõendust tarwis, kui see, et Tallinna sadamas juba mõni tund peale streigi wäljakuulutamist oli töö täielikult seismapandud „Kuldal“, „Noral“, „Jukul“, „Martal“, „Juliel“, „Leolal“. Isegi sadamas seiswate pukserite meeskonnad olid streigiga ühinemas, tõrkudes sissesõitwaid laewu sadamasse pukseerimast. Ja see kõik sündis waatamata sellele, et juhatus waeaks ei wõtnud kõigile meeskondadele isegi üksikasjalikumalt nõudekawagi teatada ega lähemaid tegewuse juhtnõure anda nagu see selgus „Juku“ peal. Wõitlustahe oli nii tugew, et isegi järgmisel hommikul, kui streik juba ametlikult oli lõpetatud, mehed seda veel ei uskunud ja näi-

teks aurik „Meteoril“ Paldiski sadamas ikkagi streigi wäljakuulutasid.

Analoogiline wõitlustahe ilmutas end ka wälissadamates seiswatel eesti laewadel. Kuna eesti kaubalaewastikust on suurem osa alati wäliswedudes, siis on igal juhul mõõdapääsmatu streikimine wälissadamates, kuis üldse streiki wõita tahetakse. Ka seekord wõtsid üle 20 laewa wälissadamates streigist osa, missugune arw oleks kahtlemata palju suuremaks kaswanud, kui ühingu juhatus oleks õigel ajal tarwiliku selgusega streigi algusest kõikidele wäliswetes wiibiwatele laewadele teatanud, juhtnõure annud ja täpse nõudekawa teatanud. Kuid wäliswetes olewate laewade suhtes näitas ühingu juhatus wõitluse ettewalmistajana veel suuremat nõrkust üles. Paljud wäliswetes sõitwad laewad ei saanud üldse streigi teadet. Klaipedas näiteks, kus 15. aug. oli 4 eesti laewa: „Eros“, „Mall“, „Järwamaa“ ja „Kuressaar“ pidid mehed, kes warem ainult umbkaudu streigi wõimalusest kuulnud, enne 3 kord Tallinna ühingu telegraferima kui sealt telegrammiga ametlikult streigi algusest teatati. Muidugi, alustati siis jalamaid streiki ja takistati „Järwamaa“ sadamast lahkumine, kes sel päewal pidi wäljasõitma. Kuid isegi niisugustesse sadamatesse nagu Rotterdami, kus alati palju eesti laewu käib ja maal rohkesti tööta eesti merimehi on, kes streigi toetamiseks palju oleks wõinud korda saata, ei saadatud mingisugust ametlikku streigiteadet ja aurik „Uranus“, kes parajasti sadamas wiibis, ei teadnud midagi kindlat, kas on streik wõi ei ole. Samasugune teadmatust ja ebaselge olukord walitses ka Inglismaa j. t. kaugemates sadamates.

Kus aga täielikum streigi teade õigel ajal kätte jõudis, seal oli osawõtt üksmeelne. Nii Kopenhageni sadamas jätsid streigiteate päralejõudmisel kohe töö seisma 7 eesti laewa meeskonnad: „Marvi“, „Wanja“, „Merilind“, „Polaris“, „Wiljandi“, „Otti“, „Õrne“. Waliti ühine streigikomitee ja astuti sadamatöölisest läbirääkimistesse laadimise ja lossimise tööde seismapanemiseks.

Kuid siin tuli veel kord awalikuks, missugust „rahwuswahelist toetust“ reformistlik ITF annab, kuhu ka eesti merimeeste ühingu suure toetuse saamise kisaga sisse sokutati. Kopenhageni reformistliku sadamatöölise ühingu juhatus seletas, et tema polewat selle streigi kohta ITF-ilt mingit teadet saanud ja sellepärast olewat ka solidaarsuse streik seadusewastane. Waatamata sellele juhtide eitawale wastusele, jätsid sadamatöölised ise oma solidaarsusetundest enamuse laewade juures kohe töö seisma ja kuulusid end solidaarseks streikijatega. See muidugi oli streikijatele merimeeste suureks toetuseks. Samasugune saboteeriw suhtumine eesti merimeeste streigi wastu ilmnes ka mõne Inglise j. t. maade ITF-i osakondade juhtide poolt. Igatahes, rahwuswahelise abi organiseerimine oli nii E. Merimeeste ühingu juhatusel kui ka ITF-i poolt, kellega ühingu „teatud sidemed olewat“, üks kõige nõrgematest külgedest mõõdunud streigi puhul. Ja ometi on see üks tähtsam streigi edu pant kui wälismaa sadamatöölised streikiwaid laewu ei laadi ega lossi.

Teine lugu oli ISH-ga (Merimeeste ja Sadamatöölise Internatsionaaliga). Waatama

sellele, et E. Merimeeste Ühingu juhid olid ISH ettepanekud ühise wõitluse organiseerimiseks tähtsusetu jättnud, et nad sõnagagi ei teetanud wõitluse algamisest, tegi ISH kõik, et streiki toetada, et eesti merimeste wõitlusele abiks olla ja rahwuswahelist solidaarset abi organiseerida. Ta kutsus oma üleskutsetega üles kõigi maade sadamatöölisi tööst äraütlemata streikiwatel eesti laewadel, ta andis korraldused oma interklubidele igalpool streiki toetada ja kõwendada. Kuid kõigist sellest oli wähe, kui Tallinna juhid järjekindlat ega ausat wõitlust ei pidanud, kui nad laewaomanikkude ees kapituleerisid.

Streigi lõpetamine.

Streigi ootamata kiire ja laialine lewinemine mõjus laewaomanikkudesse kui ussinõelamine. Nagu kihaw sipelgapesa, hakkas see kurnajate kamp suure närwilikkusega teid otsima, kuidas wõitlust maha suruda. Pöörati fashistliku walitsuse abi poole, kes ka kaua ei lasknud abiga oodata ja juba kohe, streigi alguse päewa lõunaks teedeministeriumi streigi matuste koosoleku kokkukutsus. Mis selle koosolekule oli iseloomustaw, oli see, et laewaomanikud ja teedeminister püüdsid merimeeste esitajaid sellega kollitada, et streik ei olewat seaduslik. Päris üllatama paneb, milliste alatute wäidetega wälja tuldi. Merimehed ei olewat kontakti otsinud laewaomanikkudega, et „rahulikult teel“ nende nõudmistele üle läbirääkimisi pidada. Streigi eel ultimaatumi esitamisel olewat laewaomanikkudel kõigest 12 tundi aega jätud, mis liig wäike aeg olewat. Kus on siin loogika, kui sealsamas nad wolituste küsimuse ülestõstawat ja ise tunnistasid, et laewaomanikud polewat E. Merimeeste. Ühingu seni üldse tunnistanud ja sealt poolt paaril korral esitatud nõudekawa sellepärast hoopis tähtsusetu jättnud. Mingit kriitikat ei kannata ka wälja need wäited, nagu oleks streik rahwamajanduslikult „ebamoraalne“ ja „kuritegu“. -- Kelle „rahwamajandusele“ kuritegu? Laewaomanikkude puhtakasu summe muidugi merimeeste palgatõstmisele ei suurenda, kuid merimehe „rahwamajandusele“ on palgatõstmine hädatarwilik. Merimeeste rahwamajandusele on senine laewaomanikkude näljapalkade maksime tõelik kuritegu, mis wältanud juba „demokraatliku Eesti“ algusest saadik.

Armetud olid ka wäited selle kohta, et wälissadamates streikimine korrawastane olewat ja et kesk navigatsiooni aega ei saawat palgatõstmise küsimust üldse ülestõsta. Kindel on, et niikaua, kui merimehed ei ole kollektiivwõitlusega oma palga ja töötingimusi teatud aja peale allakirjutanud, on merimeestel alati täielik õigus streiki alata, waatamata, kus wetes laew asub. Sarnaste wäidetega kollitama tulla, tähendab nendegi naruste streigiõiguste jõhkral jalge alla tallamist, mis põhiseaduses on ettenähtud.

Kuid, mis kõige kahjatuswäärsem, oli see, et polnud nende alatute wäidete ümberlökkajat, polnud laewaomanikkude wõltsmaski mahakiskujat. Polnud merimeeste esitust, kes oleks südilt ja sirgjooneliselt kaitsenud merimeeste nõudmist, kes oleks tegudega tõestanud, et merimeeste streik on seaduspärane ja seda jätkatakse wankumata seni kuni laewaomanikud ülesseatud nõudmist täidawad Streigiwäljakuulutaja, E. Merimeeste ühingu

juhatus ei seisnud oma ülesannete kõrgusel. Juhatuses esimees Waldson arwas heaks peale streigi wälja kuulutamist üldse ärakaduda ja kogu streigi edaspidise juhtimise täiesti saatuse hooleks jätta. See tegu oli seda halwem, et polnud kesk streigikomiteed walitud, ega polnud ka teisi juhatuseliikmeid tõsisemalt asjasse pühendatud. Selletõttu oli laewaomanikkudel kerge 2—3 korwalisemat juhatuseliiget, kes õieti isegi ei teadnud, kes streigiwad ja mida lõppude lõpuks tahetakse, oma wäidetele allawandumata panna ja sundida „merimeeste esindajatena“ telegraafi teel wõitlust lõpetama. Kogu laialine wõitluse küsimus, sadandete ja tuhandete merimeeste palgawõitlus, otsustati üksikute juhuslikkude inimeste poolt, ilma, et kordki oleks liikmete poole pööratud, ilma et oleks streikijate koosolekut korraldatud ja ühiselt arupeatud olukorra ja wõitluse edasijätkamise üle. Tagajärg oli seda pahem, et mitte ükski ainustki ülesseatud nõudmist läbi ei wiidud, waid ka tublimad ja aktiivsemad streigipooldajad kotsid. Seda kõike ilma, et ühingu kaitse end kuidagi oleks tunda annud.

See kiire wõitluslinnult taganemine nõuab, et merimehed peawad wiitumata seisukoha wõtma juhatusete teguwiisi kohta.

Missugused järeldused tulewad teha streigist?

Waatamata paljudele puudustele, näitas lühikene eesti merimeeste streik, et eesti merimehed on rahulolematud oma palgatingimustega, et neil on arusaamine ja tahtmine wõidelda paremate palga ja töötingimuste eest. Streigi hoog ja ulatus oli nii suur, et pani laewaomanike merimeeste wõitlust kartma. Neil õnnestus ainult walitsuse kaasabil merimeeste kasawat wõitlust lainet tagasi hoida.

Merimeeste wõitlust takistasid: esiteks, merimeeste organisatsiooniline killustatud oleks, ja see, et mehaanikud, assistente, tüürimehi ei püütud kaasa tõmmata, et tagasi lükati ühiswäerinna ettepanekud ISH eesti sektsiooni poolt, et rahwuswahelist solidaarset abi kõikkõlgselt ei organiseeritud ja isegi Rotterdami eesti merimeeste grupi wastawad ettepanekud mitmel korral tähtsusetu jäeti. Teiseks, nõrk streigi ettevalmistus. Puudusid kõige algelisemad wõitluse ettevalmistused, nagu keskstreigi komitee, kes kogu wõitlust oleks juhtinud, wõitluse komiteed laewadel. Laewadel puudus regulaarne side kesk streigijuhtiwusega. Merimeestele mingit informatsiooni streigi käigu kohta ei antud. Sadamatöölilete solidaarset streigi algamise üleskutset ei saadetud; mingisuguseid näpunäiteid streigimurdmise wastu wõitlemiseks ei antud. Lühidalt, kogu streik liikus rohkem isewoolu suunas. Merimeeste massilised koosolekud streigi puhul puudusid täiesti.

Streigi käigus taktilisteks jaatawateks külgedeks oli kõigepealt see, et wäliswetes wiibiwad meeskonnad streigiga ühinesid, mis tawaliselt ITF-i streigitaktika hulka ei kuulu, ja teiseks, et streikijad laewadelt ei lahkuwad, waid laewal streikisid.

Kogu streik, waatamata, et ta tagajärjetult lõppes, oli ometi tugew eesti merimeeste eneseawaldus, mis ühtlasi õppetunnina peab edaspidist

wõitlust ja ühingu elu kõwendada ja terwendada aitama.

Mis edasi?

Kõigepealt on tarwis, et möödunud streigi kohta igal laewal arutusi ja läbirääkimisi peetakse, et seisukoht wõetakse ühingu juhatusse teguwiisi ja edaspidise palgawõitluse käigu kohta. Selleks on tarwis ka Tallinnas pidada laiem ühingu koosolek. Praeguseks hüüdsõnaks peab olema: *mitte eemale hoida ühingust, waid ühingu liikmeks astuda!* Kõik merimehed E. Merimeeste Ühingu ridadesse! Kõik liikmed aktiivseteks ühingu tegelasteks! Nii teeme oma ühingu elujõuliseks, nii walmistame paremini, edukamalt uuele streigile vastu.

See õnnestub seda paremini, kui ühingu liikmed igal laewal moodustawad liikmete grupid ja waliwad oma usaldusmehed. Niisugune usaldusmeeste wõrk kõigil laewadel, kes alaliselt oma seltsimehi laewagrupis ühingu sammudest informeerib, kes tublimad kaaslased läbirääkimiste komisjoni saadab, kindlustab, et merimeeste nõudmised laewaomanikkude ja walitsuse vastu edukalt saawad läbiwiidud.

Rahwuswahelised merimehed ja sadamatöölised, eriti interklubid saawad eesti merimehi kõigiti nende wõitluses ja organisatsiooni kindlustamisel toetama. *Laewasöök, kollektiivweping ja kaheksatunniline tööpäew peab kättewõidetud saama!*

Astuge E. Merimeeste Ühingu liikmeks!

Tugew ühing on meie huwide kaitsemise kants!

Üks koht on ikka weel nõrk merimeeste liikumises. See on meie organisatsiooniline külg. Eriti walusalt andis see end tunda möödunud streigi puhul. Kui laewaomanikud nõudma tulid ühingu meestelt „wolitusi“, siis ei suudetud end maksma panna, ei suudetud näidata, kuipalju mehi seisab streigi otsuse seljataga.

„Merimeeste Kodus on registreeritud 8000 merimeest, kuid streigi otsus tehti 30 merimehe poolt!“ Rõkkasid laewaomanikud. „Meie ei tunnista seda otsust, meie ei tunnista üldse. E. Merimeeste Ühingu!“ - Nii deklareerisid laewaomanikud ning merimeeste ühingu esitajatel polnud tõega midagi wastata, sest merimeeste hulgas on seni ühingutest eemal seisnud.

Milles seisab wiga?

Kui wanal ajal Tiituse käest küsiti, miks Liidu asjad tagurpidi lähewad, siis oli harilik wastus: „Eesti merimeestega ei saa ju midagi ärateha, nad on nii arad, koosolekul keegi ei räägi, liikmemaksu keegi ei taha maksta jne“. Kui wiimati uutelt juhtidelt küsisid, et miks ühingu tegewus nii kehwa, said umbes samasuguse wastuse: „Kõik on merimeeste süü ja mis kõige hullem, keegi ei taha liikmemaksu maksta“. Nii räägiwad juhid.

Mis ütlewad aga merimehed? Enamus kellega ka ei räägi, wastab umbes järgmiselt: „Ah mis senna ühingusse ikka astuda, need pole siia saati midagi teinud. Muidu raha raiskamine. Teine asi, kui nad midagi tõesti teeks, siis wõiks ju liikmeks hakata“.

Need on kaks seisukohta. Kummal on õigus?

Õigus on niipalju juhtidel, et merimehed tõesti on umbusuga ühingutesse suhtunu ja erilist tunget ei tunne oma näljapalgast liikmemaksudeks sente wälja anda. Kuid selle põhjuseks on asjaolu, mis merimehed omakord ettetoowad, et ühingud pole tegewusega meestes usaldust

kaswatanud ega oma otstarbet tõendanud, küll aga mitmel korral pettumusi walmistanud.

Merimehed ootawad oma ühingult tegusid, aktiivsust, oma eluliste huwide kaitset, kuid seda ei tulnud. Wana Merimeeste Liit töötas päris awalikult laewaomanikkudega käsikäes, ta andis mitmel korral nõusoleku merimeeste palku kärpida. Killustatud kütjate ja dekimeeste ühingud ei saanud ka laewasöögi häaletuse korraldusest kaugemale. Kui käesolewal aastal alati uue üldliidu koosolekutega, pidasid paljud merimehed seda aprillil naljaks. Mitte sellepärast, et merimehed lugesid uue üldliidu asutamist 1. aprilli ajalehtedest, waid sellepärast et merimehi on paar aastat pea samade inimeste poolt ninapidi weetud. Ei suudetud lihtsalt arusaada, kuidas need inimesed, kes paar aastat tagasi kõige hingega seletasid, et kütjad ja dekimehed ei wõi koos töötada, et kummalgi on tarwis ise ühing, kes sellega kõwasti kaasa aitasis merimeeste liikumise ühtluse lõhkumisele — kuidas need inimesed nüüd järsku sootu ümberpöördu juttu räägiwad, kuidas nad nüüd järsku leiawad, et kütjad ja dekimehed wõiwad koostöötada. Ei oleks tarwis seda tagant järgi küll enam meeletuletada — sest elu wõib inimesi paljugi õpetada — kui mitte need asjad poleks üheks umbusu põhjustajaks. Samal ajal on teada, et need samad tegelased on tagasi lükanud ja teadlikult ühingu tegewusest eemale tõuganud merimehi, kes on walmis sirgjooneliselt merimeeste nõudmiste eest wõitlenu ja kes ühingult rohkem aktiivsust nõuawad. Juhtide arwates pole need küllalt „riigiustawad“. On isegi süüdistusi: „Teile on Wenemaal auk pähe räägitud. Kui meie teie nõuande järgi teeme, siis suletakse ühingu ukse!“ — Kas pole see täitsa peremeeste jutt. See ei ole ükski arg warblane, kes kulli nähes pöösasse lendab, waid laewaomaniku häälkõwendaja. Kui Tiitust Merimeeste Liidust taheti wälja lüüa, siis mitte üks sellepärast, et ta altkäemakse wõttis ja Liidu

raha warastas, waid ka suurel määral sellepärast, et ta juhtis Merimeeste Liitu laewaomanikkude sõiduwees — merimeeste huwide wastu. Kui sarnased tunnismärgid ka praeguste juhtide juures ilmsiks tulewad, siis on need samuti üheks tõsiseks põhjuseks, miks ühingu wastu ei ole seda usaldust, mis peaks olema. See seletab ka, miks uue üldliidu esimestel koosolekutel, kus ka streigi otsusteti, oli sadandete merimeeste asemel ainult 20—30 inimest. Puudus usaldus mitte ühingu kui sarnase wastu, waid ühingu juhtivate tegelaste wastu.

Pilt muutus aga järsku, kui ühing streigi wälja kuulutas. See oli tegewus, see oli aktiivne wõitlus, mida oodati. Sadanded mehed, palju enam kui ühingul liikmeid oli, ühinesid wõitlusega. See kõik sündis waatamata sellele, et puudus põhjalikum wõitluse ettewalmistus, et juhid algasid wõitlust rohkem hulkade rahulolematute meeleolude ja pealekäämistel mõjul kui wabal tahtmisel. Kuid aktiivsus ja arusaamist oli, usku juhtide aususse oli isegi rohkem kui see end hiliem õigustas. Kui arwestada streigi lewinemise esialgse kiirusega, siis oleks ta 3—4 päewa pärast haaranud kogu merimeeskonna ja kõige hiljem 7—10 päewa pärast oleks annud, kui mitte just 100 protsendilise wõidu, siis vähemalt 80 % wõidu.

Kuid merimehed pidid weel kord pettuma oma juhtides. Waewalt olid mõned, streigi teate kätte saanud laewad töö seisma jätnud ja wastawad ettewalmistused teinud, kui juba lõpetamise käsk tuli. Pätsu asemikud olid läinud korda Merimeeste Ühingu juhstusele „selgeks teha“, et suwel ei wõi streikida, laewaomanikud saawad kahju.

Streikijates tekkis põhjendatud arusaamatus ja nurin juhatusse wastu, küsiti kibedusega:

Kas tahtsid juhid jälle ainult näidata laewaomanikkudele, et eesti merimehed streikida wõiwad, samuti nagu nad omal ajal ainult „laewaomanikkudele näitamiseks“ laewasöögi hääletuse ettewõtsid?

Asja tegi omakord ärewamaks esimees Waldsoni põhjusega kadumine. Küsiti õigustatult: Mis see on, kas argtus, ükskõiksus wõi koguni provokatsioon? Keset kibedat wõitlust, kus tarwis kõige jõuga esimestes ridades wõidelda, teisi juhtida, tagaõhutada, lahkutakse ilma, et juhtimist korralikult teistele üleantakse.

See kõik ei tulnud ühingu autoriteedile kasuks. See süwendas weelgi mõningates ringkondades umbusku oma organisatsiooni wastu. Kuulduwad sapised märkused: Kuidas sa seda ühingut pooldad, kes ainult walitsuse ja laewaomanikkude pailaps püüab olla, kelle üks wõi teine juht jälle mõne otsustawa sammu juures „ära kaob“ wõi haigeks jääb.

Kuid mis teha? Kas üldse käega lüüa ühingutele? — Ei! Weel tihedamalt ühingute ümber!

Wõib olla, nii mõnigi mees, kes ülemisi ridu loeb ja weel ühingu liikmeks pole astunud, mõtleb, et tegin õieti, et hoidsin ühingust eemale, niikuini ühingust kunagi tõsist merimeeste huwide kaitsejat ei saa. See seisukoht on wale. Ühing on hädatarwilik tööliste olukorra parandamise

est wõitlemisel. Suured ja hästi juhitud ametiühingud teistel maadel on suuri wõite saawutanud. Kui paljudes teiste maade laewades on paremad palga ja töötõingimused, siis suurel määral just sellepärast, et seal on olnud tugewad ametiühingud, kes wisas wõitlusesse laewaomanikkudelt need wõitlusega wälja pressinud. Tugew ja ausalt juhitud ühing wõib suuri asju teha, wõib wõitlusega oluliselt wiletsaid palgatingimusi parandada. See on maksew ka eesti merimeeste organisereerimise kohta, kes pole sugugi teisest materjalist tehtud. Tarwis on ainult teine waade wõtta: mitte juhtide narususe pärast ühingust eemale hoida ega ühingut täielikult juhtide meelewalla alla jätta, waid hulgaliselt ühingu liikmeks astuda, aktiivselt kaasarääkima hakata, juhtidelt arupärida, neid arwestada, kontrollida, terawalt iga sammu ja korraldust tähelepanna ning iga sulitempu ja wiga jalamaid paljastada. Ainult sel teel on wõimalik ühingut warsti igasugustest karjeristidest ja laewaomanikkude agentidest wabastada ning tugewaks wõitluse organisatsiooniks muuta.

Kui peremehed möödunud streigi puhul „tõendasid“, et E. Merimeeste Ühing ei esitawat kõikide merimeeste nõudmisi, siis ei julge nad enam selle jutuga wälja tulla, kui meie kõik liikmeks astume, ühingu meie kõigi ühiseks klassiwõitluse sõjariistaks teeme.

Kust paremaid juhte ikka wõtta, nii kahtleb mõnigi mees. Kuid ei tule unustada, mida suurem on ühingu aktiivsete liikmete arw, seda suurem on wõimalus leida juhatusse häid tegelasi. Tege lased ei sünni sellena ilmale, nad arenewad ja kaswawad wõitluses endas. Praegu kuuled sagedasti wabandust: „Ei mina oska“. See on ju tõsi, et inimene, kes on igapäew harjunud töötama labida ja roostehaamriga, tunneb algul teatud raskust nende wahetusel kirjutussule wõi paragrahwiga maadlemise wastu. Kuid harjumus kaswab ruttu. Meie hulgas on palju häid ja andekaid päid, kel on tarwis ainult julgelt ja ausalt pealehakata, sirge klassiwõitluse liin wõtta ning nad wõiwad silmad etteanda isegi paragrahwide tarwitamisel elupõliste „juhtidele“ nagu härra Gustawson j. t. Tarwis on ainult arusaada, et ilma klassiwõitluse alusel seiswa tugewa ametiühinguta meie jääme igawesti Euroopa kuldiks, et on tarwis kogu tööliklassi wõitlust edasiwiia, mitte ainuüksi oma isiklikke huwe ja heaolekut silmaspidada, nagu see meie senises merimeeste ühingute praksises on ilmsiks tulnud.

Kõigest eelpooltoodust järgneb möödapääsmatu päewaülesanne:

Kõik merimehed, astuge hulgaliselt E. Merimeeste Ühingu liikmeks! Wõtke aktiivselt ühingu tegewusest osa, puhastage ja terwendage ühingu juhatus! Tehke temast kõwa klassiwõitluse sõjariist! Püüdke läbiwiia ISH seisukohti ja taktikat! Pidage sidet ISH ja „Majakaga“!

Merimehed! Teie palk on wäikene ja töökoorem on raske, kuid niipalju peab raha ikka leiduma, et ühingu liikmemaksu maksta, sest ilma sissetulekuteta ei tegutse ükski organisatsioon, küll aga organisatsiooni wõitluswõime kaswuga saame lükkemaksu mitmekordselt palgakõrgendamise kättewõitmisel kätte.

Elagu wõitlusorganisatsioon -- E. Merim. Ühing!

Ka Rotterdami eesti merimehed olid walmis streiki toetama

Rotterdami eesti merimehed, kes juba 1. a. oma grupi organiseerisid ja mitmel korral E. Merimeeste Ühingu poole pööranud, et see neid oma osakonnaks tunnistaks, olid ka walmis streigi algamisel oma kaasabi andma. E. Merimeeste Ühingu juhtide teene on aga see, et nimetatud grupp pole tänapäewani ühingu osakonnaks registreeritud ega ka streigi korral Rotterdami merimeeste abi arwestatud. Selle, ühingu juhtide sihiliku talituswiisi kohta peawad merimehed ühingu peakoosolekul oma seisukoha wõtma.

Awaldame siinkohal Rotterdami eesti merimeeste grupi kirja, mis see saatis Tallinna ühingule streigist kuulda saades, mis näitab, kui asjalikult ja toetuswalmilt grupp merimeeste palgawõitlusele suhtus.

„E. Merimeeste Ühingu juhatusel.

Saime kindlad teated, et E. Merimeeste Ühingu juhatus on wäljakuulutanud streigi ja kutsu laewameeskondi streigile. Samal ajal teame, et E. M. Ühingu juhatusel puudub wõimalus kõiki wäliswetes sõitwaid laewameeskondi korralikult informeerida laewaomanikkudele esitatud nõudmistest, streigi algusest ja käigust, mis on tarwilik sadamasse saabuwate laewade meeskondadele. Pakume weel kord abi E. M. Ühingule, sellel saadawa informatsiooni edasiandmiseks laewadele kui ka streigi organiseerimiseks sadamas olewatel laewadel.

Kuna meil puudusid kindlad andmed streigi algusest 15 aug., siis wäljus eile (17 aug.) siit sadamast eesti laew, kelle meeskond polnud teadlik ei Ühingu poolt esitatud nõudmistest ega streigi algusest. Sarnane nähe on waid terwitataw laewaomanikkude huwides.

Informatsioon streikiwatele meeskondadele wõitluse käigust, on streigi edukaks jätkamiseks esmajärgulise tähtsusega tingimus ja meil siin on wõimalus teateid edasi toimetada otseselt meeskonna kätte ilma juhtkonna poolt kontrollimata wõi kinnipidamata.

Tänasest peale, kus meie oleme teadlikud, et eesti merimeeste kaubalaewastiku meeskondade palgaküsimus lahendatakse streigi teel, teeme kõik, mis meie wõimuses, et streik lõpeks merimeeste wõiduga.

Elagu wõidurikas merimeeste streik!

Rotterdami Eesti merimeeste Grupi nimel (allkiri).

Kahekõne juhiga streigi eel

See oli paar nädalat enne merimeeste streiki. Kohtan juhuslikult üht E. Merimeeste Ühingu juhataste liiget X. sadamas, kellega hargnes järgmine kahekõne.

„Tere, tere, mis teil ka ühingu uudist?“

— Näe nüüd kuradi uudist wõi, kui laewaomanikud ei taha ühingat tunnistadagi.

— Kuidas, ei taha tunnistada? — Pärin uudisühimulikult.

— Wäga lihtsalt, ei kõssagi meie ettepanekutele!

— No, mis siis teie ettewõtate? — Küsin edasi.

— Andsime neile 25 juulini uuesti aega wastaamiseks ja kui siis jälle kirja tähelepanemata jätawad, algame streiki.

— Wõi streiki! Noh, ometi saab merimeeste ühingu juhatus niikaugele.

— Jah, ühingu juhatus, eriti Waldson, teewad kõik, mis inimesed teha woiwad, kuid merimehed on nii rumalad, et ei saa millestki aru. — Pahan-dab juht käega lüües.

— Noh, mis teie siis ka juba teinud olete?

— Käisime Pätsi juures. Päts lubas tingimata wõimalust mööda merimeeste olukorda parandada. Siis käisime Weetede walitsuse ülema, insener Aawiku juures. Ka tema lubas toetada kui meie ainult walitsuse wastu ei lähe.

— No—noh, kas teie siis Pätsu ja Aawikuga tahate koos streikima hakata! Mis ajast need töörahwa waenlased merimeeste päästeingliteks en kakanud? — See awameelsus ajas „juhi“ harja punaseks:

— Küll teie näete, et Päts polegi nii halb kui räägitakse.

— Halb wõi mitte halb, aga jobu jutt on see, et nende nuumikute kaudu merimehed midagi kätte woiwad wõita. Rääkige parem, missuguseid korraldusi juhatus streigi korraks on teinud. — Katsun juttu asja juure tagasi pöörata.

— Mis seal ikka korraldada on. Eks iga mees ise tea, et streigi ajal tööd ei tohi teha. Ega ühingu juhatus hakka ometi kaikaga mehi töö juurest eemale kihutama. — Deklareerib juhataste mees üleolewalt.

— Noh, aga kui mehed ise nii rumalad on, nagu ise ennist ütlesite, külap siis ikka kuluks juhatusel selgitustööd teha, mis streik on ja kuidas streikida tuleb. Muidu mehed ei teagi, kust otsast streigiga peale hakata wõi mida nõuda.

— Toohoh, mis külakoolmeister juhatus on, et iga mees peab õpetama. Meie kuulutame streigi wälja, edaspidine kõik oleneb meestest ära. Kui tahawad, siis streikigu, kui ei, siis ärgu nuri-segu juhatusesega.

— See kõlab ju päris diktaatorlikult. Streik on hulkade asi ja nõuab ka hulkade korralikku ette-walmistamist. — Julgen wahele ütelda.

— Kas arwate, et juhatusel see õieti suurt lõbu walmistab, streigiga jännata. Kui mehed nii kangesti streikida tahawad, eks nad siis oska ka ise streikida. Meie asi on ainult streiki wäljakuul-tada.

— Noh kuidas teid mõista, ennist ei pidanud mehed millestki arusaama, nüüd ütlete, et mehed streigiga pealekäiwad? See kõlab nagu mõni Araabia mõistatus.

— Ah, mis meie tühja waidleme!, — ägestub juhataste mees ja tahab wehkat teha. Mind aga asi huwitab, rahman mehe hõlma pihku ja pärin edasi.

„Rääkige weel, kuidas teie neid laewu tahate kaasaotõmmata, kes aastate kaupa wäliswetes sõidawad?“

Mis seal siis suurt kunsti on. Kui streik algab, teatame ITF-ile, kes niisuguse korralduse teeb, et wälisriikide sadamatöölised eesti laewu ei laadi ega lossi. — Wastab juhataste mees poolwastutaht-mist küsimusele.

— Ega see halb pole, kui rahvusvahelist abi otsite. Iseasi kas ITF-i saksad warvast jälle seinale ei wiska nagu soome ja läti merimeeste streigi puhul 1933 a.⁴

Kahtlus ITF-i wägewuse juures ajas mehe uuesti ägedaks ja aimates, et ma ISH poolehoidja olen, kähwatas wastu:

„Noh, seda häbi meie ka sündida ei lase, et ühingu ukсед sellepärast suletakse, et ta ISH-ga kaasatöötama hakkab!“

— Kulla sõber, kui juhatuses kõik nii häbelikud neitsid koos on, kes ühingu uste pärast nii mures on ja ISH asemel Pätsi peale loodavad, siis selst streigist küll suurt asja loota pole.

— Noh, seda peate nägema, et ka ITF võib streikisi juhtida, ega seda pole teinud üksi ISH!

— Elame, näeme! Sellega lõppes meie kahekõne. Kummagil polnud lusti pikemaks sõnawahetuseks. Mõtted läksid lahku, teed läksid lahku.

Paari nädala pärast tuli streik. Kuidas Päts toetas ja ITF juhtis, sellest pole enam tarwidust jutustada — seda teawad lugejad ise.

Lutt.

Lubamata wõtted palkade allaõõmiseks Olukorrast „Kuldal“

Seni wastasid laewaomanikud merimeeste palgakõrgenduse nõudmistele harilikult töotusega, et niipea kui laewanduse sissetulekud tõusewad, nemad kohe ka merimeeste palgad 1930 a. tasemele tõstawad.

Nüüd ei taheta wanadest lubadustest enam midagi teada, küll aga otsitakse uusi wõtteid palkade allalõõmiseks.

Bergmann & Co aurikul, „Kuldal“, mis ehitatud sõeweoks — isetrimmija, määrati esialgu meeskond 4 madrust ja 2 poolmadrust, mida sugugi paljaks ei saa pidada, kuna puudub pootsmann. Kuid kapten Klaemanni arwates wõis meeste arwel weelgi raha juure teha: laewalt wabastati 2 madrust ning wõeti asemele 2 n. n. dekijunget, palgaga 25 e. krooni ja 1 inglise nael kuus. S. t. ühe madruste palga eest wõeti 2 junget, kuna teise mehe palk täiesti kompanii puhtakasu arwale läheb.

Sisuliselt tähendab see, et laewaomanikud sarnaste kaudsete wõtetega alandawad meeste palku, mis mitte üksi „Kuldal“ ette ei wõetud waid sünnib ka teistel eesti künadel.

Pootsmannid ja puusepad on pea kõikidest laewadest „kadunud“, nende asetajad saawad madruste palga. Nüüd juure loodud uus dekimehe palgaaste — „dekijunge“, on samasugune wõte dekimeeste palgaalandamiseks. Selle wastu peawad merimehed wäljaastuma ja kollektiivlepingu normid läbiwiima, et takistada laewaparunitel wanemate madruste laewadelt kaotamist nagu see sündis puuseppade ja pootsmannidega.

Ekslik on arwamine, et eelnimetatud palgakärimine teostatakse üksi mõne „tola“ kapteni heaksarwamisel. Selge on, et ilma kontori heakskiitmiseta see ei sünni. Ainult jälgede segamiseks teeb kontor shesti: „Waadake see pole meie asi, laewas teeb kapten, mis ta heaks arwab“. Sellega tahetakse meeste tähelpanu kõrwal

juhtida tõsiasjalt, et laewakontorid ise sarnaste wõtetega järjekindlalt palku allawiiwad.

„Kulda“ kapten Klaemann, selle kõrwal, et nii ohtralt lapsi laewa wõtab, harrastab weel üht teist „kultuurharu“ — sõimamist. Tallinna woormeheid ja turunaised, keda kodanlus „paremateks“ Eesti sõimajateks peab, wõiksid end härra Klaemanni juures kõwasti täiendada. Sõimu ja tööd „Kuldal“ jätkub.

Streigi ajaks jõudsimel küll parajati Tallinna, kuid „härra kapten“ wõttis selle „lõbu“ juba sellega ära, et suurele osale meeskonnast juba merel, enne streigi algust koti andis.

Merimehed, organiseeritult wõitlema oma palgaolude parandamiseks eest! Wastasel korral oleme paari aasta pärast kõik dekijunged.

J. K.

Konn mättal

Oli kord merimees Ansen. Ta ei olnudki halb mees. Tegi tööd nagu teisedki ja elas nagu teisedki. Wälislaewades sõites kogus ta pisut raha ja läks merikooli. Noh, kel sellegi wastu on kui tööline kooli läheb, töölistel on haridust tarwis. Nüüd on mehel kool läbi, kapteni diplom taskus. Wõiks uhke olla Anseni peale, et näe, ka tööline wõib midagi kätte saada, ka töölistel pole pea üksi mütsi kandmiseks. Knid siin on üks suur aga juures. Diplom muutis Anseni niisuguseks orjakupjaks endiste töökaaslaste wastu nagu olid seda mõisakupjad isaisade ajal.

Kui Ansen teenis weel „Wironial“ kupja abili-sena siis polnud tal weel palju teha, põrnitses ainult meeste otsa ja käratas wahetewahel. Kuid nüüd, kus ta „Järwamaal“ ülemkupjaks tuli, on ta meestele nii kõwa tööorjuse sisseseanud, et töötatakse sagedasti ööd läbi, ületunde muidugi ei arwestata. Kui keegi wastu julgeb ütelda, siis on ta lihtne ja „kõwa“ wastus: „Kui ei taha tööd teha, siis mine laewalt maha!“ Nähtawasti jäi see Ansenil koolepingilt kõige rohkem meele.

Muus asjus see „koolitarkus“ wäga silma ei torka. Näiteks, nii kõrge kvalifikatsiooniga mees nagu Ansen, peaks teadma, et laew peab igalt poolt olema rauast, mitte tsemendiga weekindlaks tehtud. Kuid „Järwamaal“ on lood wastupidi.

Ka päästeabinõude poolest walitseb laewal lubamata olukord. Kuid nende korda seadmine nõuab kompaniilt erakulusid. Wajub laew ühes meestega põhja, siis maksab kinnitusselts.

Streigi ajal Klaipedas näitas Ansen suurt „haridust“ sellega üles, et kutsus kohale politsei. Miks seesama Ansen selleks polisei abi poole ei pööra, et laewa dekki tsemendi asemel raudplaadid panna ja päästeabinõud korda seada. Ei selleks en Anseni diplom nõrk!

Upub laew, siis on küsimus, kas igakord diplom meest ennastki päästab.

R.

Astu ISH liikmeks!
Telli »Majakat«! ISH eesti sektsiooni
aadress: Rotterdam, Willemskade 7a

EESTI
RAHVUGRAAMATUKOGU
— AR —